

Södertörns högskola | Institutionen för Statsvetenskap

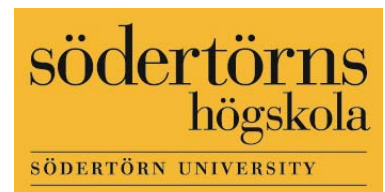
Kandidatuppsats 15 hp | Statsvetenskap | vårterminen 2009

# Turkiet ser sin framtid i EU

– En fallstudie av EU:s påverkan på  
turkisk demokrati

Av: Alper Bilge

Handledare: Fredrik Doeser



Turkey sees its future in the EU. A case study of the EU's influence on Turkish democracy

Author: Alper Bilge

The goal of this paper is to analyze the influence of the EU on Turkish democracy. In order to achieve this aim, the paper concentrates on three areas, as representative institutions, opposition parties and freedom of expression. The impact of the EU on Turkey has been more explicit during the last decades. In particular since 1999 when the country became a candidate for membership, and that will eventually lead to Turkey joining the European Union. Thereby this paper will examine the demands EU set up for the country and how Turkey accomplishes these criteria. The first part of the analysis focuses on the conditions EU set up for Turkish membership, while the second part explains Turkey's progress in meeting those demands. The theories are Europeanization and the institution of freedom of expression which is part of Polyarchy. These will be used to answer the question: Which demands EU set up for Turkey and to what extent the country applies to those demands? The paper is based on qualitative method as a case study. Turkey has in some areas made progress regard to freedom of expression and representative institutions, however the country must continue with political reforms in those areas.

Keywords: EU, Turkey, Europeanization, Democratization, Polyarchy

## Innehållsförteckning

<b>1. Inledning</b> .....	4
1.1 Syfte och frågeställning.....	4
1.2 Tidigare forskning.....	5
<b>2. Teori</b> .....	8
2.1 Europeisering .....	8
2.2 Teorin om institutionen yttrandefrihet inom polyarkin.....	11
<b>3. Metod och material</b> .....	15
3.1 Material och källkritik .....	16
3.2 Validitet och reliabilitet.....	18
3.3 Tillämpning av analysram.....	20
<b>4. Analys</b> .....	21
<b>4.1 Vilka demokratiska krav ställer EU på Turkiet?</b> .....	21
4.1.1 Representativa institutioner.....	21
4.1.2 Oppositionella partier.....	22
4.1.3 Yttrandefrihet.....	23
<b>4.2 I vilken Utsträckning Turkiet utför kraven</b> .....	24
4.2.1 Representativa institutioner.....	25
4.2.2 Oppositionella partier.....	29
4.2.3 Yttrandefrihet.....	32
<b>5. Slutsatser</b> .....	35
5.1 Tabell 1.....	35
5.2 Avslutande reflektioner.....	39
5.3 Alternativa förklaringar.....	40
<b>6. Bilaga- Förklaringar och förtydligande kring begrepp</b> .....	41

# 1. Inledning

Efter frihetskriget utropar kemalisterna med Ataturk (turkarnas landsfader) i spetsen, republik den 29 oktober 1923.<sup>1</sup> Detta betyder inte endast att man har blivit en självständig stat, utan en omfattande moderniseringsprocess genomsyrar landet med målet att göra Turkiet ett land av västerländsk karaktär. Bland de viktigaste åtgärderna ser man ett avståndstagande av Sharia (islamsk lag enligt koranen) och ett närmande till Europa. Exempelen är många, bland annat ersätts den religiösa familjerätten med ett patriarkaliskt synsätt av en schweizisk neutral sådan. Staten sekulariseras och man menar därmed att religion avskiljs från politiken. Vidare ersätts det arabiska alfabetet med ett latinskt.<sup>2</sup> Den franska förvaltningsmodellen anammas; och kvinnor får rösträtt.<sup>3</sup> Listan är lång men dessa är en del av de viktigaste reformerna.

Efter denna beskrivning ter det sig logisk att sätta landet i en kontext om EU. Dock är det värt att nämna i sammanhanget att Turkiet inte enbart har påbörjat en moderniseringsprocess efter att man ansökt om EU medlemskap 1963<sup>4</sup> utan detta sträcker sig som sagt tillbaka till 1920-talet. Men för att fullborda detta är EU ett viktigt verktyg. Speciellt när det gäller landets ambitioner om att bli en konsoliderad demokrati av västerländsk karaktär, bland annat utifrån EU:s demokratiska krav, vilka uppsatsen riktar sig på.

## 1.1 Syfte och frågeställning

Syftet är att, genom teorierna europeisering (där jag koncentrerar mig på demokrati) samt polyarkins delmoment yttrandefrihet beskriva och förklara EU:s påverkan på landets demokrati, gällande representativa institutioner, oppositionella partier och yttrandefrihet. Frågeställningen blir, vilka krav ställer EU på Turkiet, och i vilken utsträckning anpassar sig landet till dessa krav?

---

<sup>1</sup> Kinross 2008 s. 623

<sup>2</sup> Denzler, Lohner och Graf 1997 s. 42

<sup>3</sup> Karlsson 2007 s.63

<sup>4</sup> Cini 2007 s. 436

## 1.2 Tidigare forskning

Jag har använt en hel del böcker under uppsatsen, som bland annat Ioannis N. Grigoriadis *Trials of Europeanization: Turkish political culture and the European Union*. Här redogör författaren EU:s påverkan på landets civila samhälle som delvis är relevant för uppsatsen och personer som kritiserar militären som är relevant för uppsatsen, vidare tar han upp relationen mellan stat och samhälle, religionens roll i politiken. Grigoriadis fokuserar inte enbart på hur EU genom avtal och direktiv påverkar landet, utan även om Turkiet verkställer eller inte implementerar de reformer EU medför. Författaren har mestadels en objektiv hållning då han både kritiserar men också tar upp förtjänster. Man märker även en del svagheter i boken trots att den i stora (ut)drag är ett bra bidrag i ämnet. Boken är oftast relativt okritisk mot det sittande regeringspartiet AKP vilken läsaren kan uppfatta som om partiet är oproblemiskt. Istället tycker jag att författaren borde ha en mer objektiv hållning gentemot AKP då han till exempel kunde ha redogjort i större utsträckning för partiets brister. Det enda motargument mot AKP kommer i slutet av boken då författaren redogör för en rättsprocess så kallad "Ergenekon" där partiet väcker åtal mot före detta generaler, för det mesta utan faktiska bevis. Anklagelserna grundar sig i att dessa är ute efter en militärkupp, då sådana inte är ovanliga i landets historia. Dock förtjänsterna som Grigoriadis redogör med partiet verkar vara korrekta. Att jag menar att de är korrekta, grundar jag på jämförelser med andra böcker som är relevanta för uppsatsen. En annan svaghet är att författaren inte tar upp tillräckligt med information om vad Europeisering innebär. Det enda som kan kopplas till teorin är då Grigoriadis redogör för Köpenhamnskriterierna vad det gäller demokrati, skydd av minoriteter och respekt för MR (mänskliga rättigheter). Dock går det inte att begränsa Europeisering med ett par ord utan att utveckla dessa. Man skulle kunna utveckla till exempel demokrati och MR genom att kort berätta vad som utmärker dessa.<sup>5</sup> Resultaten som är relevant för uppsatsen är att författaren kommer fram till att CHP i vissa sakfrågor för en nationalistisk och stillastående politik då man inte tar hänsyn till EU-reformer som leder till att statens roll över individer får mindre betydelse och mer makt åt civila samhället. Han menar vidare att militärens roll över politiken har minskats och att det idag är lättare att kritisera denna instans.

I boken *Turkish Democracy Today* förklarar och beskriver författarna Carkoglu och Kalaycioglu om hur den demokratiska situationen ser ut i Turkiet sedan valet i november 2002. Man analyserar bland annat politiskt deltagande på både makro- och mikronivå och politiska partier som har haft betydelse för Turkiets politik och demokratiska utveckling sedan valet 2002. Det som jag tycker är mer relevant för uppsatsens del är att boken även tar

---

<sup>5</sup> För information angående de fyra olika delarna i teorin om Europeisering se avsnitt 2.1

upp politiska ambitioner i en kontext om lagstiftning och i vissa avseenden även realisering av EU-direktiv på parlamentarisk nivå och om parlamentet står för pluralism eller inte då man redogör för oppositionella partier i parlamentet. Allt detta ger en bra grund för att förstå hur demokratin i landet fungerar och hur den har utvecklats sedan valet 2002.

Dock har boken sina akilleshälar. Man kan bland annat poängtera att boken har ingen som helst förklaring av vad begreppet demokrati innebär och hur den har utvecklats genom tiderna. Dessutom skulle man rent förslagsmässigt kunna inkludera ett avsnitt som tog upp i större utsträckning varför fenomenet demokrati i högre grad är mer utvecklad i vissa delar av landet i synnerhet väst och lågt i öst. Man får dock inte förbigå att författarna förklarar varför det demokratiska deltagandet är högre i väst än landets östra del, men det jag menar är att man saknar en beskrivning respektive förklaring av hur den demokratiska kulturen efterlevs i Turkiets vardera håll. Detta kan exemplifieras genom att ställa sig frågor som, finns det tillräckligt med demokratiska institutioner i öst eller förklara och jämföra församlingsfriheten i landets vardera del et cetera. Resultatet som författarna kommit fram till är att det finns ett pluralistiskt parlament med partier med olika bakgrund. Man grundar detta resultat på parlamentets två-dimensionella karaktär (se avsnitt 4.2.1).

Joseph S. Joseph redogör i boken *Turkey and the European Union* för relationen mellan EU och Turkiet. Han tar exempelvis upp hur det sker en europeisering av kurdfrågan, parlamentets förhållande till EU-direktiv, det ekonomiska perspektivet om hur EU påverkar landet och relationen mellan stat och civilsamhälle. Observera att detta bara är en bråkdel av vad boken tar upp. För min del var kapitlet om parlamentets förhållande till EU:s direktiv och europeisering av kurdfrågan av stor vikt, eftersom det skapades en relation mellan dessa kapitel och uppsatsens frågeställning. Boken är allmänt väldigt givande för att studera relationen mellan EU och Turkiet eftersom den ger ett brett perspektiv i ämnet. Svagheter som man märker, är liksom boken *Trials of Europeanization* av Grigoriadis är att den saknar exempelvis ett kapitel om vad EU och europeisering innebär. Europeisering av kurdfrågan är ett tydligt exempel på detta. Jag menar att en person som läser detta kapitel kan ha svårt att förstå innebörden av kapitlet om han respektive hon inte är insatt i vad EU och europeisering är för något. När man talar om sådana begrepp (exempelvis europeisering) väldigt ofta och återkommer till dessa under bokens gång, är det enligt min uppfattning väsentligt att förklara vad europeisering innebär för läsaren. Resultatet som har relevans för arbetet är då författaren kommit fram till att det skett europeisering av kurdfrågan, speciellt skapandet av kanal TRT 6 och möjligheten att kritisera statens handlingar inom detta frågeområde. Dock menar

författaren att det fortfarande inte är tillåtet att använda språket i utbildningssyfte vilket är odemokratiskt.

Resultaten som författarna redogör, har relevans för uppsatsens syfte, ur det perspektivet att dessa fungerar som en del av analysen då jag redogör för de tre frågeområdena<sup>6</sup> genom att ha de krav EU ställer på Turkiet och i vilken utsträckning landet anpassar sig till dessa, i åtanke.

Mitt bidrag till tidigare forskning, men även till kommande forskning, är att ge en så objektiv bild som möjligt om ämnet EU- Turkiet relationen på demokratisk bas. Detta gör jag genom att i arbetet ta upp både förtjänster och brister vad det gäller demokratin i landet, även beskriva och förklara EU:s demokratiska påverkan på Turkiet. Det jag saknar i de böcker jag har läst angående mitt ämnesval är att det inte finns någon författare som tar upp det indirekta respektive direkta påverkandet från EU:s sida i landet. Detta förekommer, dock genom mindre stycken och sakfrågor utan en helhets bild. Det jag genom denna uppsats ämnar åstadkomma är som jag tidigare påpekat, det objektiva perspektivet där de demokratiska institutionernas roll är avgörande då jag riktar mig på parlamentet och regeringen, och oppositionella partiers ställning samt yttrandefrihet i en kontext om EU.

---

<sup>6</sup> Dessa är representativa institutioner, Oppositionella partier och yttrandefrihet

## 2. Teori

I detta avsnitt ska jag redogöra för ett av uppsatsens teoretiska ramverk, den så kallade europeiseringsteorin. Vidare är det värt att nämna i sammanhanget att teorin inte har ett enda perspektiv när det gäller dess förhållningssätt till olika faktorer som rör EU. Författaren Olsen talar om företeelsen ”Europeiseringens många ansikten” där han redogör för några av dem. För uppsatsens del åligger det relevanta i att redogöra för europeiseringens förhållande till demokrati som dess grundvärde. Först kommer jag dock att redogöra för några av de olika former som europeiseringen kan ta. Jag har även valt institutionen yttrandefrihet inom Dahls polyarki. Europeisering och yttrandefrihet är en bra grund för att besvara frågeställningen eftersom dessa passar in i en kontext om EU:s påverkan på turkisk demokrati.

### 2.1 Europeisering

Olsen redogör för europeiseringens fyra delar, när det gäller att sprida idén om EU till sina medborgare. Där den andra blir relevant för uppsatsen.

Han menar att socialiseringen av institutioner utgår från idén om europeisering då man, genom utbildning och socialisering skapar en europeisk identitet och en kulturell gemenskap.<sup>7</sup>

Europeiseringen institutionaliserar begreppet om demokratisering. Den påpekar att demokrati formas utifrån egenskaper som, skapandet av en demokratisk medborgaranda, representativa institutioner av demokratisk karaktär, lika rättigheter om politisk deltagande, legitima oppositionella grupperingar, organiserade partier, forum för (allmänna) debatt, och upplysning av samhället om vad demokrati innebär.<sup>8</sup>

Målet med reglerande institutioner är att åstadkomma en enhetlig respektive gemensam administrativ och militär instans för kontrolleringen av EU:s befolkning, samt kontrollera sitt territorium och yttre gränser.<sup>9</sup>

Det är även värt att nämna att EU genom europeiseringen vill framhävas som en välfärdsunion. Man vill skapa ett socialt och ett ekonomiskt medborgarskap. Där medborgarna accepterar ett kollektivt ansvarstagande när det gäller jämlikhet angående

---

<sup>7</sup> Olsen 2001 s.11

<sup>8</sup> Ibid

<sup>9</sup> Olsen 2001 s.11



tillgången till offentlig service, regleringen av privata resurser samt omfördelningen av samhällets resurser.<sup>10</sup>

Europeiseringen kan som sagt konceptualiseras på olika sätt. Dock det relevanta för ämnet i fråga är hur den förhåller sig till demokrati vad det gäller representativa institutioner (parlament och regering) och legitima oppositionella partier. Cini talar om en slags exportering av europeiska normer och värderingar, samt institutionalisering av europeisk karaktär, till stater utanför dess sfär.<sup>11</sup> Det vill säga från centrum (Bryssel) till periferin (i detta fall Turkiet). Dessa värderingar och modeller sprids genom övertalanden och argument, och det är på sätt EU sprider sin kunskap om demokrati till Turkiet då dessa normer och värderingar sedan ger upphov till avtal och dylikt. Därmed (ur ett EU-perspektiv) utvecklas demokratin i landet.

Jag har valt teorin om europeisering för att denna är väsentlig vad det gäller uppsatsens frågeställning och för uppsatsen som helhet. Detta grundar jag på att teorin erbjuder ett brett perspektiv om vad demokrati innebär på en generell nivå.<sup>12</sup> Därför har jag valt att ta ut två delar ur teorin, nämligen representativa institutioner, och legitima oppositionella grupperingar med inriktning på partier för att sedan fördjupa mig på dessa. Valet av dessa faktorer i teorin grundar jag på väsentligheten av legitima oppositionella grupperingar och representativa institutioner då dessa är två av demokratins viktigaste grundstenar. Om man fördjupar sig på oppositionella partier i en kontext om europeisering menar Headley att man inte ska se oppositionella partier som någonting ont eller något man måste tolerera. Utan författaren menar att oppositionella partier ska få acceptans av hela befolkningen och att man ska respektera dessa fast än man inte tycker om deras idéer. Eftersom oppositionen har till uppgift att utkräva ansvar av regeringen och att den även har en kontrollerande makt över exekutiven. Oppositionen respektive oppositionella partier ska alltså inte exkluderas eller gå i exil utan tvärtom integreras och bli en ofrånkomlig del utav den demokratiska processen. Det är även viktigt det förekommer demokrati inom partierna, så att alla medlemmar kommer till tals.<sup>13</sup> Därför, utifrån Headley och generellt sätt är oppositionella partier en ofrånkomlig del av demokratin, därigenom viktigt att ha med i uppsatsen för att studera demokrati i Turkiet, där det både finns brister men också förtjänster när det gäller förekomsten och formateringen av dessa. Representativa institutioner liksom legitima oppositionella grupperingar är viktiga i en demokrati, eftersom det är i dessa, folkets röst får gehör genom att folket tillsätter de folkvalda i parlament och regering. Därför måste exempelvis parlamentet ha absolut kontroll

---

<sup>10</sup> Ibid

<sup>11</sup> Cini 2007 s. 407

<sup>12</sup> Se teorin om europeisering, stycke två

<sup>13</sup> Headley 2008 s. 169-170

över statens budget, samt stå för pluralism. Regeringen måste vara den exekutiva makten och i en kontext om EU delegera mer makt åt kommunerna. Det är för att problematisera dessa antaganden som jag har valt ut representativa institutioner ur teorin europeisering.

Den kritik jag skulle vilja sätta i en kontext om uppsatsen mot teorin om europeisering, grundar jag på antaganden om Olsens beskrivning av vad europeisering innebär. Författaren menar att fenomenet inte är en specifik teori i sig och därmed avfärdar fenomenet som en sui generis, men menar liksom Mark A. Pollack att det finns de som ser Europeisering och EU som ett säreget fenomen.<sup>14</sup> Jag menar liksom dessa författare att det är irrelevant att se europeisering som en sui generis-företeelse och menar att teorin får svårigheter om den ses som något säreget, som om den vore en teori likt liberalism. Svårigheterna menar jag grundar sig i då exempelvis studenter ska jämföra resultat om teorin med andra teoretiska skolor, eftersom den inte blir generaliserbar utanför europeisering och EU på grund av dess unika karaktär.<sup>15</sup>

Vidare menar jag att teorin om europeisering inte är explicit i sitt tänkande, eftersom man skulle kunna säga att den lånar idéer och teorier från exempelvis demokrati, marknadsliberalism, multi-level governance, neo-funktionalism; vidare antagandet om en välfärdsunion i en kontext om bland annat teorin socialdemokrati, då man uppmanar till ett kollektivt ansvarstagande när det gäller jämlikhet angående tillgången till offentlig service.<sup>16</sup>

Den kritik som jag vill framföra ur min egen synvinkel som har med uppsatsen att göra, grundar jag på att europeisering inte är den enda förutsättningen för att landet ska kunna utveckla demokratin. Inhemska faktorer som exempelvis politikernas uttalanden som gynnar demokratin eller missgynnar ideologin utifrån uppsatsens tre frågeområden, hur folket ser på demokratin och dess instanser och formatering, är viktigare än om europeiseringen respektive EU lyckas bidra med en mer utvecklad demokrati. För att europeiseringen/EU:s antaganden om demokrati ska kunna realiseras måste också folket och politikerna vara redo för en utveckling av demokratin. Därför räcker inte enbart europeiseringen som en slags yttre påverkan för att utveckla ideologin.

Dessutom finns det andra teorier än europeiseringen som kan vara till grund för uppsatsen och därför är inte europeiseringen en slags patentmässig teori som kan förklara demokratin i landet. Polyarkin kan då vara en annan teori för att lägga upp ett arbete om demokratin i Turkiet genom samma syfte och frågeställningar som denna uppsats har.

---

<sup>14</sup> Olsen 2001 s.1 och Pollack 1997 s.6

<sup>15</sup> Pollack 1997 s.6

<sup>16</sup> Olsen 2001 s.11

Utvecklingen av europeiseringen sträcker sig egentligen tillbaka till 1500-1789-talen (tidig modernperioden), då man börjar tala om universella rättigheter och europeisk civilisation.<sup>17</sup> Dock menar jag att det är av mer essentiell karaktär att redogöra för europeiseringen i en kontext om EU vilket är mycket längre fram i tiden. Under 1990-talet börjar akademiker att forska i ämnet genom att ha EU i åtanke och ger en absolut mer detaljerad bild än sina tidiga förfäder. Den första generationen bedrev studier om EG var en överstatlig- respektive mellanstatlig gemenskap, dessa forskningar bedrev man på internationell politisk plan. Andra generationens forskare riktade sig mer på själva integrationen av EU. Man ville därmed rikta sig på hur integrationen kunde fördjupas både politiskt och ekonomiskt. Akademiker (i viss mån även politiker) strävade efter förståelsen om hur EU opererade inom olika sfärer som till exempel policyn av offentlig karaktär (bland annat regionala utvecklingsperspektivet inom EU-ESDP) och jämförande politik. Den tredje generationen eftersträvar, för att skapa förståelse om hur EU (må vara mellanstatlig respektive överstatlig) formar en interdependens till sina medlemsstater och kandidatländer. Det är även i denna generation man börjar i vid bemärkelse tala om europeisering, vilket kan tolkas som att teorin har fört in EU-studier i den statsvetenskapliga disciplinen.<sup>18</sup>

## 2.2 Teorin om institutionen yttrandefrihet inom polyarkin

Polyarki brukar nämnas som ett koncept för, i det närmaste ”perfekt” demokrati. Den består av sju institutioner vilka är: Valda befattningshavare, fria och opartiska val, allmän rösträtt, alternativa informationskällor, församlingsfrihet och yttrandefrihet.<sup>19</sup>

I detta arbete används polyarkins institution om yttrandefrihet. Denna teoretiska institution menar att medborgare ska ha rätt till att uttrycka åsikter om politiska frågor i vid bemärkelse, utan att bli mål för allvarliga straff. Yttrandefrihet innefattar då enligt polyarkin att man får kritisera makthavare, staten, regeringen, socioekonomiska systemet och den förhärskande ideologin.<sup>20</sup> Det är även värt i sammanhanget att tala om den franska filosofen och författaren Voltaire som Headley refererar till. Voltaire menar att:

---

<sup>17</sup> Headley 2008 s. 103-105 och 66-69

<sup>18</sup> Cini 2007 s.408

<sup>19</sup> Dahl 1989 s. 343-344

<sup>20</sup> Dahl 1989 s.344

*Om det finns en tillåten religion eller en dogmatisk idé i ett land, kommer detta att leda till despotism, om det förefaller vara två leder detta till konflikt. Men en mångfald av tankar och idéer respektive religion leder detta till att man lever i fred.*<sup>21</sup>

Jag skulle även vilja sammanfatta de resterande delarna inom polyarkin, trots att dessa inte, liksom yttrandefrihet, har lika avgörande roll för uppsatsen.

Med *valda befattningshavare* menas det att kontrollen över myndigheternas politiska beslut ligger enligt konstitutionen hos de valda befattningshavarna. *Fria och opartiska val* innebär att de valda befattningshavarna utses genom regelbundna och opartiska val. *Allmän rösträtt* är att, en stor majoritet av de vuxna har rätt vid valen av befattningshavare. Med *alternativa informationskällor* menar polyarkin förekomsten av en pluralistiskt respektive mångfaldigt valmöjlighet av information i form av tidningar, TV-kanaler, internetsidor et cetera. Sådana ska vara tillgängliga och lagligt skyddade. Församlingsfrihet innebär att medborgarna har rätt att bilda (relativt) oberoende organisationer och föreningar, som till exempel politiska partier och intressegrupper.<sup>22</sup>

Jag har valt polyarkins institution yttrandefrihet av den anledningen att institutionen ger möjlighet åt människor att leva i ett samhälle sida vid sida trots meningsskiljaktigheter, och respektera samt acceptera varandra som oliktankande individer. Detta är väldigt viktigt eftersom utan ett sådant samhällsklimat är det svårt att tala om demokrati i landet i fråga. Efter denna allmänna valmotivering är det även värt att nämna varför yttrandefrihet är viktig för uppsatsen. Turkiet är ett kontroversiellt land när man talar om yttrandefrihet och EU är ett projekt som försöker lyfta fram denna kultur i landet på ett tydligare sätt, då man samarbetar med landets instanser som de representativa institutionerna. Därför vill jag i uppsatsen göra anmärkningar vad det gäller yttrandefrihet genom att beskriva samt förklara brister och framsteg, utifrån politiska dokument som EU:s framstegsrapporter från 2005 och 2008, och vetenskapliga studier.

Polyarkin liksom alla andra teorier, däribland teorin om europeisering har svagheter. Dessa exemplifieras av Dahl då han menar att polyarkin inte säkerställer det starka medborgerliga deltagande som skulle kunna förekomma i en stadsstat. Deltaganden i denna riktning kan man hänvisa till demokratins ursprungsland Grekland, där män som uppfattades som medborgare, var i högre grad involverade i politiska angelägenheter som hade göra med deras stadsstat än medborgare i dagens representativa moderna demokratier. Man skulle kunna fråga sig om polyarkin de facto i den moderna respektive må vara det post-moderna samhället och en

---

<sup>21</sup> Headley 2008 s. 187

<sup>22</sup> Dahl 1989 s. 343-344

alltmer globaliserad värld kan ge oss den politiska deltagandenormen som en gång fanns i dessa stadsstater? Detta kanske inte ens är möjligt med polyarkins sju institutioner. Polyarkins institutioner garanterar heller inte att medborgarna har den absoluta kontrollen över sin respektive regering. Vidare menar jag att företeelsen polyarki inte säkerställer att regeringens respektive parlamentets förda politik alltid överensstämmer vad en majoritet av befolkningen önskar. Jag kanske inte med denna påstående riktar en direkt kritik mot polyarkin, men människor som har levt i mer eller mindre polyarkiska förhållanden, detta i synnerhet västvärlden, har intellektuella tröttnat på polyarkin som ett status quo fenomen och istället betraktat och betraktar dess brister med förakt.<sup>23</sup>

Jag menar att människor i demokratiska länder uppskattar vid sidan om polyarkin även andra friheter och rättigheter, därför måste polyarkin reformeras och växa så att den anpassar sig för en värld i sin tid.

Det är i en kontext om uppsatsen värt att tala om polyarkins utveckling på ett kortfattat sätt. Generellt menar jag att polyarkin är ett fenomen som visar sig explicit under 1900-talet, trots att en del av dess institutioner kom till användning under 1800-talet i en del engelsktalande länder som Australien och Nya Zeeland.<sup>24</sup>

Polyarkin brukar delas in i tre tillväxtstadier. Den ena dateras från sent 1700-tal till 1930 talet, den andra 1950-1959 och tredje 1980-1999. Den första vågen får sin karaktär med de amerikanska och franska revolutionerna som kulmineras med att vissa av polyarkins institutioner växer fram, om än bristfälliga, exempelvis får endast män rösträtt då kvinnor exkluderas, liksom slavar i Nordamerika. Dessutom är premiärministrar och kabinetter i många europeiska länder, under tidigt 1900-tal, fortfarande ansvariga gentemot icke-valda instanser och personer, exempelvis monarken. Fria, rättvisa och hemliga val började utmärka sig under sekelskiftet i Europa, bland annat Frankrike efter 1913 och England 1911. Dessa institutioner om än bristfälliga växer i Europa och övriga västvärlden fram till 1920-1930 talet då demokrati ersätts med nazism, kommunism eller fascism.<sup>25</sup>

Efter andra världskrigets slut och perioden mellan 1950-59 växte antalet polyarkier kraftigt, nu med kvinnligt deltagande och rösträtt i Europa. Dessutom frigjorde sig vissa afrikanska länder som Tunisien, Sudan et cetera från sina respektive kolonier. Dessa hade under och strax efter proklamationen som självständiga stater, sina konstitutioner, vilade på polyarkiska respektive demokratiska grunder. Detta medförde till att antalet polyarkier steg från 25 till 36

---

<sup>23</sup> Dahl 1989 s. 346-347

<sup>24</sup> Dahl 1989 s. 361

<sup>25</sup> Dahl 1989 s. 362-363 och 367

länder.<sup>26</sup> Och var mer eller mindre formade på ett reellt sätt i linje med Dahls sju institutioner, och inte liksom den första vågen bristfällig.

Den tredje polyarkiska vågen som utmärker åren mellan 1980-1999 hade både negativa och positiva aspekter av polyarkins framväxt i världen. Kommunismens fall med startskott 1989 Berlin medförde att många östeuropeiska stater blev bekanta med demokrati, högre levnadsstandard och marknadsliberalism, vilket ökade antalet polyarkier i Europa. Även flera latinamerikanska länder blev nu demokratier som bland annat Chile, där demokratin blev framträdande efter Pinochet-diktaturens sammanbrott. Man får heller inte förbigå de mikrostater som utgör stillahavsområdet, vilka under denna period anammade sig den demokratiska kulturen. Antalet polyarkier växte uppemot 65 stater.<sup>27</sup> Dock hade man under perioden 1960-80 talen stött på icke-demokratiska handlingar i framförallt Afrika där de en gång mer eller mindre polyarkiska staterna, nu hade blivit diktaturer, denna trend fortsatte även in på 1990-talet.<sup>28</sup>

Kombinationen europeisering (representativa institutioner och oppositionella partier) och polyarki (yttrandefrihet) har göra med att yttrandefrihet förklaras kort och koncist men ändå på ett väldigt givande och tillräckligt sätt, inom polyarkin. Någon liknande förklaring av denna institution finns inte inom teorin om europeisering då fenomenet förekommer implicit som exempelvis att man i ett land ska ha forum för allmän debatt. Detta betyder inte att yttrandefrihet har en underordnad roll då man talar om demokrati i en kontext om europeisering utan istället menar jag att yttrandefrihet förklaras bättre utifrån polyarkin.

---

<sup>26</sup> Dahl 1989 s. 368

<sup>27</sup> Dahl 1989 s. 368-369 och Bonniers Lexikon 1998 s. 171 och 1234

<sup>28</sup> Dahl 1989 s. 368

### 3. Metod och Material

Denna uppsats grundar sig i den empiriska skolan.<sup>29</sup> Man vill alltså utifrån tidigare avhandlingar, dokument, studier et cetera söka svaret på frågeställningen, vilken är, vilka krav ställer EU på Turkiet, och i vilken utsträckning anpassar sig landet till dessa krav?

Uppsatsen karaktäriseras som en kvalitativ fallstudie. Varför och motiveringen till denna typ av fallstudie har göra med att jag vill samla så mycket data som möjligt om ett avgränsat fenomen, där detta är EU:s påverkan på turkisk demokrati. Data samlar jag genom böcker och intervju som jag beskriver närmare i följande stycke. Det ter sig logiskt att denna uppsats blir en enkelfallstudie eftersom det inte sker jämförelser mellan olika länder (flerfallstudier), utan i mitt fall, koncentration på ett land. Vidare har jag valt metoden enkelfallstudie för att undersöka fenomenet mer på djupet och mer detaljerat.<sup>30</sup>

Det kvalitativa träder i kraft genom intervju med en kunnig person inom ämnet (anonym respondent) vilken fungerar som *dörröppnare* (person som ger en formell respektive informell tillgång till miljöer, situationer och dylikt, där forskaren kan hämta relevant information för arbetet genom observation respektive intervjuer).<sup>31</sup> Intervjun sker i form av en tolkande frågestruktur, där jag vill få en bild av hur informanten/intervjuade uppfattar samt tolkar händelser och handlingar som rör uppsatsens frågeställning.<sup>32</sup> Det är även värt att nämna i sammanhanget att intervjun sker med enskild person och ingen organisation, grupper, samhällen et cetera.<sup>33</sup> Vidare används strukturen analys av meningsinnehåll där en koncentration sker på innehållet av datamaterialet i intervjun. Intervjun går ut på att personen svarar på uppsatsens frågeställning, där han utifrån sitt eget perspektiv ger svar på frågeställningen. Som exempel menar den intervjuade att parti politiken i Turkiet generellt sätt når EU-standarden men att det brister när det gäller inre demokratin i partiet. Partiledaren, menar han, tar, om man generaliserar, inte hänsyn till partimedlemmarnas åsikter då dessa inte överensstämmer med hans egna intressen. Han talar även om DTP och menar att partiet måste genomgå reformer och rikta sig på flera frågor än kurdernas rättigheter om de vill erhålla fler röster. Uppsatsen koncentrerar sig dock inte enbart på intervjun utan även på meningsinnehållet av olika dokument som ligger till grund för uppsatsen. Data/information

---

<sup>29</sup> [www.ne.se](http://www.ne.se) sökord-empirism

<sup>30</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 56-57

<sup>31</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 90

<sup>32</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 96

<sup>33</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 89

dokument samt intervjun samlas in och verkställs till texter,<sup>34</sup> vilka sedan används för uppsatsens ändamål, speciellt inom analysen.

Valet av denna typ av metod har göra med att, genom intervjun få underlag för uppsatsen i form av anteckningar under observationen, där dessa fungerar som ett komplement till de vetenskapliga studierna<sup>35</sup> och därmed har en underordnad roll då den fungerar just som ett komplement. Det är viktigt att påpeka intervjuens relevans för uppsatsen då respondenten är en erfaren person inom turkisk politik och har åsikter för uppsatsens frågeställning, speciellt används dessa synpunkter i analysen, dock inte i lika hög grad som de vetenskapliga böckerna, eftersom åsikterna är personliga och kan i vissa fall vara förvrängda. Därför gäller det att ha en källkritisk hållning till den information man får, och därför väljer jag att intervjun har en kompletterande och underordnad roll (för information om valet av vetenskapliga studier/böcker se avsnitt 3.1).

### 3.1 Material och källkritik

Användningen av huvudmaterial som är sekundärsidan, vad det gäller uppsatsen, är EU-kommissionens årliga framstegsrapport från 2008 och 2005 som innehåller, inte enbart avsnitt om politiska åtgärder som handlar om demokrati och dess instanser, utan även jordbrukspolitik liksom transportpolicyn, och olika aktiviteter inom utbildning och kultur et cetera. Rapporten tar bland annat upp de framsteg som Turkiet bör göra, för att landet ska nå en status som konsoliderad demokrati av europeisk karaktär. EU menar exempelvis att landet bör delegera mer makt till kommunerna och driva decentralisering av staten mer i kraft, så att medborgardeltagandet blir tydligare på lokalnivå. Vidare framhåller rapporten, brister i den absoluta kontroll som parlamentet ska inneha över statens budget där en del av den militära budgeten fortfarande inte är i de folkvaldas förfogande (folkvalda är i detta fall parlamentet). Dessa direktiv av EU är en del av de åtgärder som man vill att Turkiet ska realisera på den demokratiska fronten.

Det resterande sekundära materialet som kommer till användning är böcker som; *European Union Politics* av Michelle Cini vilken innehåller ett delmoment angående EU:s utvidgning, samt en kort del om utvecklingen av relationerna mellan EU och Turkiet.<sup>36</sup> Boken *Turkish Democracy Today- Elections, protest and stability in an islamic society* av Ali Carkoglu and Ersin Kalaycioglu, berättar den demokratiska utvecklingen av landet sedan valet 2002, med

---

<sup>34</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 109

<sup>35</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 88

<sup>36</sup> Cini 2007 s. 427 och 436



förklaringar genom bland annat tabeller och konsekvent beskrivning av olika aspekter på demokratin i Turkiet, exempelvis pluralism och partipolitikens funktion. Ioannis N. Grigoriadis i boken *Trials of Europeanization- Turkish political culture and the European Union*, beskriver om EU:s påverkan på turkisk politik och däribland demokrati. Boken innehåller väsentliga delar som debatten om hur sekulärt landet får vara, statens roll i allmänhet (inte bara politiken) och olika aspekter på politiska kulturen med anmärkning på militären och civilsamhället, vilka två är viktiga för uppsatsen. Jag har även tagit med boken *Turkey and the European Union* av författaren Joseph S. Joseph som bland annat tar upp hur parlamentet förhåller sig till EU:s direktiv som kraven om reformer i vissa områden. Vidare innehåller den ett avsnitt som berättar om europeiseringen av kurdfrågan.

Jag har under arbetets gång försökt ha en källkritisk hållning till det material som jag har mött på. Jag menar med detta att man bör ha i sin åtanke väsentliga antaganden som, vem det är som står bakom det skrivna materialet och när det lästa materialet togs i bruk. Det är vidare av essentiell karaktär att kontrollera varför författaren vill förmedla informationen och även den tidpunkt informationen beskriver och i vissa avseenden också förklarar. Detta gäller oavsett vilken typ av material studenten väljer att studera. Med material menar jag bland annat böcker, tidsskrifter, internet, TV-sändningar et cetera. Man får heller inte förbigå om det material man studerar är författarens egna åsikter, fakta, förklaringar respektive beskrivningar. Det gäller därför att granska all för uppsatsen väsentlig material.<sup>37</sup> Det har också hänt att författare i vissa av de använda källorna har haft olika ställningstaganden och perspektiv inom samma ämne respektive område. Och här menar jag att man ska ha en källkritisk hållning i studerandet av materialet. Att författare handlar på sådant sätt kan man grunda i antaganden om att, hon omedvetet eller medvetet formulerar vissa utdrag i texten såsom hon själv uppfattar ett visst fenomen och inte som det faktiskt är.<sup>38</sup> I bästa fall, för att vara källkritisk till detta, får man jämföra källor med fakta material från exempelvis uppslagsverk eller oberoende organisationer som freedomhouse, Utrikesinstitutet (UI)→ landguiden med mera.

Det är värt i sammanhanget att redogöra för hur sekundärkällor skiljer sig från primärkällor. Sekundärkällor handlar om att författare som framställer en bok använder sig bland annat av primärkällor för att slutföra sitt verk. Det vill säga man tillhandahåller den information man redogör för, från exempelvis åtminstone en eller två et cetera primärkällor, det finns då risk för att en del av dessa författare förvränger informationen.<sup>39</sup> Detta grundar jag på antaganden om att, då jag redogör för svagheter i avsnittet *tidigare forskning*, är det svagheter som tillkommer inom de sekundära källorna. Fördelen med sekundärkällor är att man får

---

<sup>37</sup> Andersson, Mikael "Det utopiska statsskicket-från idé till verklighet. Tillgänglig 2005

<sup>38</sup> Thurén 1986 s.12

<sup>39</sup> Andersson, Mikael "Det utopiska statsskicket-från idé till verklighet. Tillgänglig 2005

förklaringar om vad andra forskare/författare har skrivit om, det man just håller på med,<sup>40</sup> vilket kan vara till stor hjälp för att genomföra uppsatsen. Sekundärkällor fungerar som referenser om vad andra har skrivit (mer eller mindre) om just ens ämne.

Primärkällor ska ge information om tillstånd, processer och/eller händelser direkt vid källan, dessa källor är oftast, för att inte säga alltid observerade av författarna på plats vid händelsen.<sup>41</sup> Vidare är primärkälla sådan källa, som är den ursprungliga källan för själva forskningen, och de är i bästa fall mindre förvrängda eller inte alls, till skillnad från sekundära källor.<sup>42</sup> Det finns inget som säger att sekundära källor för det mesta är förvridna, men kan ha fler svagheter än en primärkälla. Man kan dra en parallell med andra discipliner än statsvetenskapen och säga att inom litteraturvetenskapen är originaltexten primärkällan respektive inom konstvetenskapen är det den äkta målningen.<sup>43</sup> Exempelvis, studenten som studerar freskomålning, skulle kunna använda sig av takmålningen i Sixtinska kapellet, utförd av Michelangelo som primärkälla.<sup>44</sup>

Valet av sekundära källor grundar jag på att dessa tar upp väsentligheter som har med uppsatsens syfte och frågeställning att göra. Om man exemplifierar detta menar jag att Joseph talar om europeiseringen av kurdfrågan. Carkoglu och Kalaycioglu talar om pluralismen i parlamentet och oppositionella partier och Grigoriadis talar yttrandefrihet i en kontext om militären. Framstegsrapporterna tar upp bland annat om hur medborgardeltagandet kan bli tydligare på lokalnivå. Dessa är relevanta val för att uppsatsen riktar sig på just yttrandefrihet, oppositionella partier och representativa institutioner.

### 3.2 Validitet och Reliabilitet

I denna uppsats finns det en eftersträvan av att innefatta begreppsvaliditetens tre definitioner; vilka är- överensstämmelsen mellan den teoretiska definitionen och operationell indikator, frånvaron av systematiska fel, och att vi mäter det vi vill mäta.<sup>45</sup> Det är värt i sammanhanget att nämna att man utifrån teorin om europeisering och förekomsten av yttrandefrihet, vill mäta graden av demokrati i Turkiet. Den teoretiska definitionen i arbetet är alltså europeisering och begreppet yttrandefrihet inom polyarkin. Genom dessa analyserar man sedan de tre frågeområdena. Operationella indikatorn blir frågeställningen som lyder: Vilka krav ställer

---

<sup>40</sup> Lundtoft, Linn "Indexering av humanistisk litteratur och humanistiska databaser – exemplet MLA International Bibliography" Tillgänglig 2000

<sup>41</sup> Andersson, Mikael "Det utopiska statskicket-från idé till verklighet. Tillgänglig 2005

<sup>42</sup> Lundtoft, Linn "Indexering av humanistisk litteratur och humanistiska databaser – exemplet MLA International Bibliography Tillgänglig 2000

<sup>43</sup> Ibid

<sup>44</sup> Ibid

<sup>45</sup> Esaiasson m.fl 2007 s.63

EU på Turkiet och i vilken utsträckning utför man kraven? Eftersom teoretiska definitionen är europeisering-demokrati och yttrandefrihet; och den operationella indikatorn är hur väl ett land förhåller sig till demokrati, leder detta till att man får en bra överensstämmelse mellan teoretisk definition och operationell indikator. Därför att utifrån den operationella indikatorn och den teoretiska definitionen, skapas det en relation till hur väl demokratin fungerar i landet. Summan av detta blir att begreppsvaliditeten blir god.<sup>46</sup>

I uppsatsen används en demokratimodell utifrån europeiseringen, som innefattar skapandet av en demokratisk medborgaranda, representativa institutioner av demokratisk karaktär, lika rättigheter om politisk deltagande, legitima oppositionella grupperingar, organiserade partier, forum för (allmän) debatt, och upplysning av samhället om vad demokrati är. Här används även en del ur Robert Dahls polyarki-modell vilket är yttrandefrihet.<sup>47</sup> Dessa tre nivåer är en god grund för att mäta förekomsten av demokrati i landet. Dock är svagheten med att lägga upp arbetet utifrån en sådan demokratimodell är att denna inte tar hänsyn till andra faktorer som kan påverka utfallet av demokratin. Om man exemplifierar detta kan man nämna klyftor i befolkningen och socio-ekonomiska fenomen; där det senare kan gynna respektive missgynna landets demokratiska utveckling.<sup>48</sup> Att man inte omfattar dessa faktorer påverkar validiteten. Om man skulle närma sig frågeställningen utifrån just klyftor i befolkning och socio-ekonomiska förhållanden skulle mätandet av validiteten te sig annorlunda.

Det är svårare att bedöma data i utförandet av en kvalitativ studie än när det gäller kvantitativ sådan. Detta för att inom den kvalitativa skolan använder man sig mer av exemplifieringar, till skillnad från kvantitativa studier. Man undersöker bland annat vad författaren i ämnet i fråga säger om någonting som har relevans för ens uppsats, och vidare vad för slags exempel hon har.<sup>49</sup> Därför kan reliabiliteten bli mindre tillförlitlig i en kvalitativ studie eftersom inom det kvantitativa mäter man mer faktiska data, exempelvis siffror.

Sekundärkällor blir mindre tillförlitliga än primära (för att märka av varför, se avsnitten material och källkritik samt tidigare forskning). Dock menar jag att de sekundära källorna som används i den empiriska analysen kan mer eller mindre vara tillförlitliga eftersom de är skrivna av forskare som är verksamma i olika europeiska länder, som exempelvis Cypern, Grekland och Turkiet. Tillförlitligheten grundar jag då på att forskarna har bedrivit sina studier oberoende av varandra men i de flesta fall haft liknande uttryck om ämnet EU:s

---

<sup>46</sup> Esaiasson m.fl 2007 s.64-65

<sup>47</sup> Olsen 2001 s.11, Det understrukna är vad jag kommer förklara och beskrivna

<sup>48</sup> Hadenius 2005 s. 36-37 och 45

<sup>49</sup> Andersson, Mikael "Det utopiska statsskicket-från idé till verklighet. Tillgänglig 2005

påverkan på turkisk demokrati, exempelvis när det gäller yttrandefrihet och oppositionella partier. Vilket leder till antaganden om interbedömarreliabilitet.<sup>50</sup>

### 3.3 Tillämpning av analysram

Under denna del redogör jag för uppsatsens struktur utifrån teori och analys. Först förklaras och beskrivs delar ur europeiseringens demokratimodell och den polyarkiska institutionen, yttrandefrihet, vilka fungerar som teoretiska ramverk. Här spelar författare som Olsen och Dahl en avgörande roll.

Analysen försöker å ena sidan få svar på, i vilken utsträckning landet anpassar sig till EU:s demokratiska synopsis, där EU:s årliga framstegsrapport spelar en avgörande roll, vidare är böcker som *Turkish Democracy Today* av Ali Carkoglu och Ersin Kalaycioglu samt *Turkey and the European Union* av Joseph S. Joseph av essentiell karaktär. Och å andra sidan utifrån böckerna om Demokrati vilka är *Demokratin och dess antagonister* av Robert Dahl och *Demokrati en jämförande analys* av Axel Hadenius, EU:s årliga framstegsrapport och *The many faces of Europeanization* av Johan P. Olsen märka av vilka krav EU ställer på Turkiet när det gäller landets demokratiska utveckling. Den förra fungerar som en förklarande ansats medan den senare är en beskrivande sådan.

Analysen blir av empirisk karaktär, då man utifrån funnen data/information applicerar dessa i arbetet genom att ha teorin i åtanke.

För att genomföra uppsatsen används sekundärkällor bland annat materialet från EU:s framstegsrapport, *Turkey and the European Union* och *Turkish Democracy Today*. För att beskriva händelseförloppet mer detaljerat, försöker jag bland dessa texter hitta i bästa fall svar på min frågeställning eller antaganden som har med uppsatsen att göra. Det är även av stor vikt att man är källkritisk till det material man möter på (för vidare information om källkritik, se avsnittet *material och källkritik 3.1*).

---

<sup>50</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 28-29 och 265

## 4. Analys

Under detta avsnitt ska jag redogöra för i vilken utsträckning Turkiet anpassar sig till de demokratiska krav EU ställer; men först vilka krav dessa är.

### 4.1 Vilka demokratiska krav ställer EU på Turkiet?

För att utföra detta avsnitt krävs det att påminna om de tre delarna vilket uppsatsen riktar sig på, angående demokrati i teorin om europeisering. Dessa är representativa institutioner av demokratisk karaktär, legitima oppositionella grupperingar, samt yttrandefrihet som är en institution inom polyarkin. Det är värt i kontexten att påpeka att dessa enbart inte är europeisk(a) demokrati ansatser utan universella sådana. Dock eftersom europeiseringen innefattar flera teoretiska samt akademiska skolor ter det sig logiskt att teorin inte kan analyseras respektive beskrivas som en enda teori eftersom den är influerad av begrepp om bland annat liberala idéer som marknadsekonomi och kapitalism, demokrati och även skolor som internationella relationer (dessa är bara några exempel av vad själva begreppet innebär och självklart kan det utvecklas).<sup>51</sup>

#### *4.1.1 Representativa institutioner*

Först om man har representativa institutioner i åtanke kräver EU av Turkiet att man fortsätter de politiska reformerna så att de når europeiska värden.

Häri vill EU att regeringen ska vidta åtgärder för att stärka de lokala syrelsernas inflytande över politiken. Det vill säga en decentralisering ska träda i kraft så att medborgarinflytandet blir tydligare på lokalnivå. Detta bör leda till att kommunerna får mer makt.<sup>52</sup> Dock får man inte förbigå att parlamentet också har en avgörande roll vad det gäller stärkandet av det lokala kommunala styret.<sup>53</sup>

Vidare vill EU att instansen som förvaltar över EU- Turkiet relationerna så kallad (The staff and resources of the Secretariat General for EU Affairs-EUSG) som står under regeringens

---

<sup>51</sup> Olsen 2001 s.1

<sup>52</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 7

<sup>53</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 8

förfogande blir stabil och stark så att medlemskapsförhandlingarna och de demokratiska åtgärderna tar en positiv utveckling.<sup>54</sup>

Det är värt i sammanhanget att även redogöra för hur en demokratisk regering enligt EU standarden ska ta form. Regeringen ska vara det verkställande organet det vill säga att de lagar som till exempel EU vill att ett land ska implementera ska realiseras genom regeringen; då lagarna sedan genomförs på lägre nivåer som till exempel kommunen. Regeringen är alltså exekutivmakten.<sup>55</sup>

Parlamentet ska enligt EU stå för pluralism då man ska representera olika grupper av landets befolkningsskär, vilka blir valda genom demokratiska val. Parlamentet ska vara av västerländsk parlamentarisk karaktär då den genom val i parlamentet ska besluta om frågor som rör landets angelägenheter.

Men vad är då ett västerländskt demokratiskt parlament som EU vill att kandidatländerna ska applicera i sitt parlamentariska styrelseskick?

Som bekant är parlamenten och regeringen två av de viktigaste representativa institutioner i en demokrati eftersom dessa är folkvalda. De viktigaste antaganden för parlamentets strukturering i en kontext om uppsatsen är att regeringen i sin verksamhet är ansvarig gentemot parlamentet. Regeringen utses av parlamentet då parlamentet även har rätten till att avsätta regeringen.<sup>56</sup> Parlamenten ska även ha befogenheten att stifta lagar (legislativa makten) och bestämma över statens budget.<sup>57</sup> Parlamentet ska vidare kontrollera den militära statliga budgeten, det vill säga ha överblick över militärens utgifter och inkomster,<sup>58</sup> allteftersom parlamentet är den kontrollerande representativa institutionen inom staten då den i detta fall kontrollerar över budgeten. I vilken utsträckning Turkiet förhåller sig till västerländska parlamentariska systemet ska förklaras i avsnitt 4.1.2.

#### *4.1.2 Oppositionella partier*

En av europeiseringens huvudkomponenter om demokratisering är förekomsten av legitima oppositionella grupper, däribland partier. Denna komponent liksom representativa demokratiska institutioner är ett av de sju delmomenten vad det gäller demokrati på europeisk

---

<sup>54</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 7

<sup>55</sup> Hadenius 2006 s. 96

<sup>56</sup> Hadenius 2006 s. 97

<sup>57</sup> Hadenius 2006 s. 92

<sup>58</sup> Commission Staff Working Document 2008 s.9

nivå. Men vad innebär detta krav om tillåtandet av oppositionella grupper i medlems- och kandidatländerna?

Politisk opposition innebär i vid mening de partier som inte är i regeringsställning vilka uppträder som en motpol mot de som innehar regeringsmakten. Dessa oppositionella partiers uppgift är att kritisera och analysera regeringen samt att erbjuda alternativ. Oppositioner är nödvändiga så att regeringar inte använder sig av maktmissbruk.<sup>59</sup> Vidare är det viktigt med oppositionella partier eftersom de regerande inte kan representera hela befolkningen. Oppositionen bör dock visa hänsyn till de åtgärder regeringen genomför, om de har samtycke bland en stor del av befolkningen och förstå regeringens innebörd av dessa. En opposition som enbart kommer med svårigheter och handlar utan kompromiss är missgynnsam för demokratin.<sup>60</sup> Människor i ett land ska ha rätt att bilda oberoende oppositionella partier vilket är en väsentlig del av församlingsfriheten.<sup>61</sup> Vidare ska det råda inre demokrati inom oppositionella partier.

#### 4.1.3 Yttrandefrihet

Yttrandefrihet är ett oundgängligt begrepp som en stat av demokratisk karaktär måste de facto applicera i landet, då företeelsen yttrandefrihet de jure inte är tillräckligt. Begreppet betyder att medborgarna i ett demokratiskt land har rätt att uttrycka sina åsikter när det gäller politiska frågor i vid bemärkelse. Detta innefattar kritik av makthavarna, den förhärskande ideologin, landets socioekonomiska struktur, staten samt regeringen.<sup>62</sup> Det är värt i sammanhanget att redogöra för Meiklejohn som menar att yttrandefrihet är nödvändigt i demokratier för att de styrda inte ska bli en skild folkgrupp från de styrande, tvärtom ska de, massan, respektive minoriteten kunna yttra sig trots att detta kan strida mot statsdiskursen, för att:

*“Conflicting views may be expressed, must be expressed, not because they are valid, but because they are relevant. If they are reasonable entertained by anyone, we, the people, need to hear them. To be afraid of ideas, any ideas, is to be unfit for selfgovernment.”*<sup>63</sup>

---

<sup>59</sup> Nordisk Familjebok → Opposition s.772

<sup>60</sup> Ibid

<sup>61</sup> Dahl 1989 s.344

<sup>62</sup> Ibid

<sup>63</sup> Andersson "Yttrandefrihet och Internet". Tillgänglig 2008

## 4.2 I vilken utsträckning Turkiet utför kraven

Sedan Turkiet fick status som ett EU-kandidatland 1999, har Europeiska Unionen observerat och observerar landet i en absolut större utsträckning än tidigare. Ett tydligt bevis på det i en kontext om EU är kommissionens årliga rapport om inte bara demokratiska utvecklingen i landet, utan alltifrån Turkiets energipolitik till landets jordbrukspolicyn ligger på kommissionens bord. Dessutom har många områden i det politiska landskapet blivit sammanlänkade med EU, trots landets status som ett kandidatland och inte fullt medlem. Jag har i min uppsats valt att koncentrera mig på i vilken utsträckning landet utför de demokratiska kraven, som EU ställer, där jag har valt att förklara representativa institutioner, oppositionella partier och yttrandefrihet. Valet av varför just dessa tre frågeområden har göra med teorin om europeiseringens antaganden om att representativa institutioner och oppositionella grupperingar (i mitt fall partier) är två viktiga faktorer då man talar om demokrati på europeisk nivå. Representativa institutioner är grunden till institutionaliseringen av demokrati. Det är därför viktigt att Turkiet når EU-standarden vad det gäller parlamentets och regeringens konstruktion, samt handlade utifrån demokratiska principer. Då dessa exempelvis ska stå för pluralism och inneha explicit kontroll över militären, samt delegera mer makt åt kommunerna, i en kontext om EU och teoretiskt sätt i ett sammanhang om europeisering.

Oppositionella partier är också en viktig del av europeiseringen då man talar om demokrati. Därför har jag valt oppositionella partier ur teorin och satt det i en kontext om oppositionella partier i Turkiet. Varför valet av CHP och DTP då det finns 56 olika oppositionella partier i landet har gör med att CHP representerar en stor del av landets befolkning då den efter AKP är det näst största partiet. Vidare kritiserar man regeringen likt en opposition i exempelvis slöjfrågan. DTP har jag valt för att partiet representerar landets största minoritet. Dessa två partier är olika varandra på det sättet att de för sin politik på olika grunder, exempelvis är CHP kommunitaristisk då de menar att genom vissa EU-direktiv kan statens roll över individer reduceras vilket kan hota allmännas bästa. Medan DTP står för mångkulturalism genom politik baserad på identitetspolitik och strävan efter tillvaratagande av kurdernas intressen. Därför leder dessa val till ett brett perspektiv, genom koncentration på två av landets stora partier som representerar en stor del av befolkningen, vilka uppfattar sig själva som opponenter till det regerande AKP. Dessutom av de 56 partierna i landet är det många som har liknande preferenser och därför leder detta val till ett pluralistiskt närmande på oppositionella partier.

Yttrandefrihet förekommer inte liksom de två ovannämnda teoretiska komponenterna som en del av europeiseringen. Dock har jag valt ut denna teoretiska institution ur teorin om polyarki,



eftersom yttrandefrihet är en oumbärlig del av demokratin och just för att analysera och problematisera denna i en kontext om Turkiet då företeelsen är kontroversiell i landet. Mer explicit sagt, kan man inte utan yttrandefrihet tala om demokrati, eftersom alla demokratier har yttrandefrihet inskrivet i sina konstitutioner.

Det metodologiska tillvägagångssättet<sup>64</sup> i analysen förekommer genom användningen av intervjun i form av den anonyma respondentens information i en del frågeområden som exempelvis oppositionella partier och delvis inom området yttrandefrihet. Det viktigaste är dock att det sker en koncentration på meningsinnehållet av olika vetenskapliga studier som har relevans för arbetet, där data inom dessa samlas in och verkställs till texter för att sedan kunna användas inom analysen. Varför detta metodologiska tillvägagångssätt har göra med att denna typ av närmande är vanlig för att utföra en enkel kvalitativ fallstudie.<sup>65</sup> Motiveringen är dels att intervjun ger relevant information som kan användas i analysen och att intervjuer är vanliga när man samlar in kvalitativ data<sup>66</sup> och dels att koncentration av meningsinnehållet i vetenskapliga studier ger god grund för att utföra analysen som en enkel kvalitativ fallstudie.

#### *4.2.1 Representativa institutioner*

Om man börjar med regeringen AKP:s reformer utifrån EU:s direktiv att stärka kommunernas inflytande över politiken, återstår det en hel del att göra för regeringens, men ännu viktigare för Turkiets del (eftersom regeringar ersätts av nya regeringar). Det har exempelvis inte skett några framsteg vad det gäller konstruktionen av en lag angående offentlig förvaltning vars mål var att distribuera mer makt åt kommunala styrelser, därför enligt EU:s framstegsrapport från 2008 fortsätter status quo inom området. Vidare har stadsråden runt om i landet som är ämnade till att fungera likt en plattform för ökad medborgarinflytande i den lokala politiken visat framsteg endast i ett begränsat andel av landets städer. Då i synnerhet bland storstäderna. Dock enligt EU bör regeringen implementera lagar som leder till att en majoritet respektive alla stadsråd vidtar åtgärder för att medborgarinflytandet ska öka i dessa kommuner. Vidare bör kommunerna bli mer öppna och ta ett större ansvar för folkets välmående. Regeringen måste enligt rapporten verkställa lagar enligt reformer vilka ligger i linje med EU-standarden. Däribland decentralisering av regeringens och parlamentets inflytande över lokala angelägenheter där kommunerna själva bör bära ansvaret för folket inom vardera kommunen.<sup>67</sup> Parlamentet har inom ämnet vidtagit åtgärder för att reformera

---

<sup>64</sup> Se avsnitt 3 för vidare information om det metodologiska tillvägagångssättet

<sup>65</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 56-57

<sup>66</sup> Johannessen och Tufte 2002 s. 96

<sup>67</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 7-8

den kommunala strukturen i linje med EU reformer. Vilket innehöll åtgärder om att man skulle slå samman kommunerna, och detta i sin tur skulle leda till en minskning från 863 till 239 kommuner, för att kommunerna skulle fungera mer effektivt. Implementeringen av kommunala lagar enligt EU-direktiv och skapandet av mera effektiva kommuner har fortsatt, om än inte slutförd. Detta, att de inte blivit fullbordade beror bland annat på att oppositionen i parlamentet med CHP i spetsen har motsatt sig förminskning av kommunerna och vädjat till författningsdomstolen, om att inte låta förminskningen träda i kraft. Vilket författningsdomstolen numera tar ställning i.<sup>68</sup>

Instansen som förvaltar över EU- Turkiet relationerna så kallad (The staff and resources of the Secretariat General for EU Affairs-EUSG) har en svag ställning inom den turkiska politiken. Detta trots att regeringen har gjort uttalanden om att landet har fortsatt ansträngningarna för ett EU-medlemskap.<sup>69</sup>

Regeringens strukturella formatering motsvarar EU:s officiella perspektiv om hur regeringen ska vara konstruerad. En regering ska enligt EU vara den instans som fungerar, som den exekutiva makten och konsekvensen utav detta är att regeringen har ansvaret över lagar som parlamentet godkänner, realiserar.<sup>70</sup> Dessa grundantaganden om regering är i linje med EU-standarden i Turkiet.<sup>71</sup>

Parlamentet (The Turkish Grand National Assembly) uppfyller i stora drag ett västerländskt parlamentariskt styrelseskick. Den står i vid mening för pluralism.

Logiskt sätt sitter regerande partiet, AKP:s ledamöter i parlamentet. Dessa ledamöter tillhör den pro-islamska politiska sfären och betecknar sig själva som ett mitten- höger orienterat parti.<sup>72</sup> Detta kan bland annat exemplifieras genom att man vill upphäva slöjförbudet på landets universitet, vilket strider mot den kemalistiska diskursen.<sup>73</sup> Vidare är AKP ett parti för medlemskap i EU trots att man i början av valet 2002 hade en EU-skeptisk inställning. Partiet har geografiskt sett mest väljare i inre Anatolien och två av de tre största städerna nämligen Ankara och Istanbul.<sup>74</sup>

Det näst största partiet är CHP (Republikens folkparti) vilket betecknar sig själv som ett socialdemokratiskt och strikt sekulärt parti med rötter i kemalismen. Även detta parti är för

---

<sup>68</sup> Commission Staff Working Document 2008 s.8

<sup>69</sup> Commission Staff Working Document 2008 s.7

<sup>70</sup> Hadenius 2006 s. 96-99

<sup>71</sup> Celepoglu 2007 s.141-142

<sup>72</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 23

<sup>73</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 203

<sup>74</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 23

EU-medlemskap dock mot religiösa uttryck och symboler på offentliga arbetsplatser.<sup>75</sup> Har mest väljare i storstäder liksom de två ovannämnda, och Izmir samt runt kusterna (partiet kommer närmare förklaras under avsnittet *Oppositionella partier*).<sup>76</sup>

Det tredje största partiet är MHP som är ett högernationalistiskt parti. Man har vidare en väldigt negativ inställning gentemot EU. Partiet får sina röster mestadels från inre Anatolien.<sup>77</sup>

Jag har även valt att ta med DTP (Demokratiska samhällspartiet) i min undersökning vilket är det fjärde största partiet i landet. Är ett parti som vill ta tillvara kurdernas (landets största minoritet) intressen. DTP karaktäriseras som ett vänsterparti. Man är EU positiv och har sina väljare mestadels i Östra - och sydöstra Anatolien<sup>78</sup> (partiet kommer närmare förklaras under avsnittet *Oppositionella partier*).

Parlamentet har även beskrivits som ett två-dimensionellt parlament. Den första dimensionen beskrivs i termer av en höger kontra vänster dimension *a la turca*. Med *a la turca* menar man att vänstern i allmänhet följer en sekulär och kemalistisk politik. Högern å sin sida för en mer islamistisk och moderat politik. Dock betyder detta inte att vänstern är mer modern än högern i sina preferenser. Detta kan exemplifieras i att det är de islamistiska och moderata krafterna i landet som har påbörjat förhandlingarna med EU om ett eventuellt turkiskt medlemskap.

I den andra dimensionen av parlamentet är det inte tal om en höger respektive vänster politik. Häri koncentrerar man istället på de som är EU-vänliga och för de reformer som är EU-inspirerade, vilka bejaktar ett EU-medlemskap. Den andra gruppen består av nationalisterna och EU-skeptiker, vilket leder till ett motstånd om EU-medlemskap.<sup>79</sup>

Med redogörelsen om hur parlamentet ser ut menar jag att den uppfyller EU:s krav om pluralism och representation för landets olika skikt. Denna analys grundar jag på att å ena sidan finns det en representativ för de sekulära och kemalistiskt sinnade befolkningsskara. Å andra sidan ser man att även de som lever i mer religiösa och konservativa förhållanden representeras i parlamentet. Dessutom finns det även grupperingar i riksdagen som är för EU reformer och de som är mot dessa. Bland de som är mot utmärker sig nationalisterna som för det mesta ingår i partiet MHP. Vidare är det även av stor vikt att stryka under att det förekommer partier som vill ta till vara minoritetens intressen. Bland dessa utmärker sig det kurdiska partiet DTP och det regerande partiet AKP.

---

<sup>75</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 203

<sup>76</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 23

<sup>77</sup> Ibid

<sup>78</sup> Ibid

<sup>79</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 167

I den turkiska riksdagen har en hel del lagstiftanden i linje med EU-direktiv de jure antagits, trots att en del av dem de facto inte har realiserats. Bland de som har realiserats kan man nämna att turkiska medborgare som lever utomlands kan om de så vill delta i parlamentsval. Detta enligt OSCE:s valrapport.<sup>80</sup> Det är i sammanhanget relevant att påminna om att OSCE inte är bunden till EU utan FN, dock sker det nära samarbete mellan EU och FN vad det gäller OSCE, eftersom detta rör säkerheten i Europa. Vidare har lagen om att avskaffa dödsstraff i landet gått igenom parlamentet och de facto avskaffats. Detta kan bland annat exemplifieras genom att PKK:s ledare Abdullah Öcalan, dato avtjänar sitt straff genom livstidsfängelse.<sup>81</sup> Ett annat direktiv som man antagit och de facto trätt i kraft är möjligheten att sända radio- och TV program på andra språk än turkiska<sup>82</sup>. Där en kvinnlig parlamentariker yttrar händelsen, följande:

*”There is not any country, which was divided by liberties, however, history is full of countries that were divided because of suppression. In other words, giving more rights to Turkish citizens would have a unifying effect, rather than a dividing effect.”*<sup>83</sup>

Dessa antaganden betyder att riksdagen i vissa avseenden erhåller en ställning som den lagstiftandemakten. Härnäst ska bristerna i det parlamentariska landskapet redogöras.

Det finns även lagar som inte har realiserats. Bland dessa förekommer åtgärder om utbildning på landets skolor på minoritetsspråk, anpassning av MR i högre grad, till exempel yttrandefrihet (kommer ta upp mer om detta under avsnittet *yttrandefrihet*).<sup>84</sup> Det väsentliga där parlamentets makt brister är den explicita kontrollen över statens budget, trots att denna i stora delar är under riksdagens förfogande. Enligt EU-kommissionens årliga rapport från 2008 uttrycker man tydligt att inga framsteg har åstadkommit vad det gäller parlamentets reella kontroll över militärens budget och utgifter. Trots att parlamentets plan- och budget kommitté innehar kontrollen över försvarsministeriets budget, är försvarets extra budget fonder exkluderat från parlamentets kontroll. Till exempel ingår inte fonden som stödjer den militära industrin i parlamentets förfogande.<sup>85</sup> Rapporten menar att den civila kontrollen över militären, måste, utan kompromiss förverkligas för att öka landets ambitioner för att bli medlem i EU, vilket betyder att man måste bryta status quo inom detta område.

Vidare finns det kritik från EU:s sida mot den tio procentliga spärren. För att ett parti officiellt sätt, inte ska, uppfattas som ett löst sammansatt oberoende parti i parlamentet krävs

<sup>80</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 8

<sup>81</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.27 och 52

<sup>82</sup> Joseph 2006 s. 77-79

<sup>83</sup> Joseph 2006 s. 79

<sup>84</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.52-53

<sup>85</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 9

det att man får röster som motsvarar tio procent eller mer, i riksdagsvalet.<sup>86</sup> Detta menar EU är ett hinder för ett vidare pluralistiskt parlament. Denna spärr har införts för att hålla borta islamistiska partier från riksdagen,<sup>87</sup> då situationen idag är motsägande.

Observera att det är regeringen och inte parlamentet som realiserar lagarna.

Efter att ha förklarat bristerna i parlamentet redogörs det för parlamentets strukturella formation enligt EU kriterier.

Parlamentets strukturella formation är enligt EU kriterier. Parlamentet är den legislativa makten,<sup>88</sup> då detta kan exemplifieras genom bland annat att det var efter omröstning i parlamentet man antog lagen om att avskaffa dödsstraff.<sup>89</sup> Vidare har parlamentet kontrollerande insyn över regeringens utföranden och arbeten.<sup>90</sup>

#### *4.2.2 Oppositionella partier*

I Turkiet finns det idag en rad oppositionella partier. Att beskriva samt förklara alla dessa tar oerhört lång tid. Därför har jag i arbetet valt att koncentrera mig på två partier som har betydelse för den turkiska politiken. Den ena är CHP, medan den andra DTP.

##### *CHP*

Partiet är (som tidigare nämnt) ett socialdemokratiskt kemalistiskt parti. Men på vilket sätt fungerar partiet som opposition? CHP för en (till skillnad från det regerande AKP) politik som är baserat på sekulära grunder. Detta kan man bland annat utläsa av att partiet är mot en liberalisering av landets offentliga institutioner däribland universitet, vad det gäller användningen av slöja. Denna linje har man pläderat för i parlamentet ett flertal gånger och fått gehör av väsentliga instanser som författningsdomstolen. Man menar kontra AKP:s politik att religion bör utövas i den privata sfären (hemmet) och inte i det offentliga, eftersom detta strider mot landets konstitution. Vidare menar CHP att det inte finns något religiöst förtryck, medan islamister bland annat AKP påstår det motsatta, däribland slöjförbudet.<sup>91</sup>

CHP har även motsatt liberaliseringen av vissa lagar i en kontext om EU- direktiv. Detta grundar man på att statens roll över individer kan reduceras. Detta enligt Grigoriadis har göra

---

<sup>86</sup> Hadenius 2006 s.84

<sup>87</sup> Hague and Harrop 2007 s.191

<sup>88</sup> Celepoglu 2007 s.141

<sup>89</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.52

<sup>90</sup> Celepoglu 2007 s.141

<sup>91</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.202-203

med partiets stillastående och nationalistiska hållning i vissa frågor som det ovannämnda och att man inte litar på civilsamhället och pläderar för en stat som tar tillvara allmännas bästa.<sup>92</sup> Detta leder till antaganden om kommunitarism. Partiet menar också enligt en del källor och författare att privatiseringar i hög grad kan missgynna folket som ingår i landets arbetssektor, eftersom arbetsgivaren i den privata sektorn om hon så vill handla på ett orättvist sätt gentemot sina arbetare. Vidare menar man att då man privatiserar och säljer en del företag utomlands kan detta leda till arbetslöshet på hemmafronten. Även i Sverige finns det författare som beskriver detta, bland annat Lars Magnusson i boken *Håller den svenska modellen?*<sup>93</sup>

CHP liksom AKP för en EU-vänlig linje och har givit sitt stöd om de flesta EU-direktiv som gått igenom parlamentet. Dock får man inte förbigå att, då man menar de flesta direktiv grundar sig detta i att partiet inom vissa kapitel i Köpenhamnkriterierna haft en nationalistisk hållning, bland annat när det gäller de ekonomiska reformerna.<sup>94</sup>

### *DTP*

DTP är ett vänsterorienterat parti med rötter i marxismen. Förutom sin politiska ideologiska bakgrund, för man en agenda som är baserad på kurdisk patriotism, för att ta tillvara minoritetens intressen.<sup>95</sup> För att göra situationen bättre för landets kurder är man för ett EU-medlemskap, trots att EU i vissa avseenden ideologiskt sätt inte stämmer överens med partiets vänstersinnade preferenser som exempelvis att EU står för en marknadsliberal ekonomi. Dock menar man att EU är gynnsam för den kurdiska minoriteten eftersom EU bland annat ställer krav på Turkiet vad det gäller att respektera MR i högre grad, däribland yttrande- och pressfrihet. Och detta gynnar logiskt sätt landets minoriteter som i detta fall kurder.<sup>96</sup>

Partiet erhåller det mesta av sina röster från Turkiets respektive Anatoliens östra – och sydöstra provinser, det vill säga landets kurddominerade områden.<sup>97</sup> Detta menar en del bedömare är positivt utifrån DTP:s perspektiv eftersom man har garanterat stöd från dessa provinser vilket bland annat leder till att inom det kommunala landskapet får man mer makt då många kommunfullmäktige inom området tillhör detta parti och för en kurdvänlig politik

---

<sup>92</sup> Grigoriadis 2009 s. 167

<sup>93</sup> Magnusson 2006

<sup>94</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.24

<sup>95</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.22-23

<sup>96</sup> Commission Staff Working Document 2005 s. 25-26 och Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 23

<sup>97</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 41

utifrån kurdernas preferenser, så långt konstitutionen tillåter.<sup>98</sup> Det negativa enligt bedömarna, är då partiet är koncentrerad inom ett specifikt område, blir det svårt nästintill omöjligt för DTP att nå 10 procentliga spärren för att de jure erhålla plats i parlamentet, då det de facto sker eftersom man sitter i riksdagen som oberoende ledamöter.<sup>99</sup> Därför finns det röster inom partiet såväl som Turkiet i allmänhet som menar att DTP måste genomgå reformer och vid sidan om sin kurdvänliga politik även bli aktiva inom andra sakfrågor.<sup>100</sup> Dock får man inte förbigå det faktum att DTP under de tre gångna åren har ökat sina röstandelar och gått om andra betydliga partier som ANAP (moderlandpartiet – mitten - högerparti), SP (Lycksalighetspartiet – höger islamistiskt parti), DSP (Demokratiska vänster partiet) och BBP (Stora gemenskapens parti- nationalistiskt högerparti).<sup>101</sup>

Det finns en rad likheter mellan DTP och det regerande AKP. Detta märker man av genom att bådadera för en kurdvänlig politik, då man har varit för exempelvis skapandet av en kurdisk kanal. Vidare är partierna för turkiskt EU-medlemskap. Dock skiljer de sig bland annat när det gäller den ideologiska sfären då DTP är ett vänster parti, med rötter i marxismen och AKP ett höger parti med en islamistisk bakgrund. Dessutom är DTP absolut mer radikal än AKP vad det gäller kurdernas rättigheter, som exempel kan man nämna att partiet vill applicera kurdiskan som ett officiellt språk vid sidan om turkiskan.<sup>102</sup>

Det som brister vad det gäller oppositionella partier är att det inte råder inre demokrati inom respektive parti. Detta menar personen som jag intervjuat gäller alla partier. Han tillägger vidare att partiledaren då får för mycket makt och inte tar hänsyn till andras åsikter om de inte står i linje med hans preferenser. Därför följer alla partimedlemmar partiledarens linje. Det förekommer diskussioner vad det gäller beslut men ledaren har sista ordet. Dock om en majoritet av medlemmarna inte är nöjd med ledarens politik finns det möjlighet att avsätta denna vid val om en ny partiledare.<sup>103</sup>

Av redogörelsen om och förklaringen av oppositionella partier, menar jag att Turkiet når EU-standarden, å ena sidan kritiserar partierna varandra likt en opposition, exempelvis AKP-kontra slöjförbud och CHP –pro slöjförbud, medan i andra områden har de gemensamma mål, då båda är för EU-medlemskap.

Vidare tillåter man även partier som DTP, bland annat för att realisera ett av politikens antaganden om opposition, att regeringen inte kan representera hela befolkningen trots en

---

<sup>98</sup> ysk.gov.tr-Turkiets valmyndighet och Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.41

<sup>99</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.40

<sup>100</sup> anonym respondent

<sup>101</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s.41

<sup>102</sup> anonym respondent

<sup>103</sup> anonym respondent

majoritet av den. DTP fyller denna funktion då landets största minoritet resresenteras i riksdagen.

CHP, största oppositionspartiet, är vidare nödvändig, så att AKP inte använder sig av maktmissbruk och i värsta fall islamifierar landet, därför måste partiet kritisera och analysera regeringen, som en opposition bör göra.

#### 4.2.3 Yttrandefrihet

Turkiet är ett kontroversiellt land när det gäller yttrandefrihet och det är under detta avsnitt jag ska redogöra för er läsare, varför det just är kontroversiellt, då både en positiv och negativ analys genomförs inom (med Dahls ord) denna institution.

Man kan enligt EU:s framstegsrapport både från 2005 och 2008 märka av att Turkiet har blivit ett land där det under senare år har blivit lättare att tala om känsliga frågor som kurdernas situation, genom att bland annat kritisera regeringen och den socio-ekonomiska strukturen i landet respektive armeniers situation under första världskriget, däribland om ett folkmord skedde eller inte, som olika akademiker tar/har tagit ställning i. Detta kan exemplifieras genom en konferens i ämnet vid Bilgi universitet, maj 2005.<sup>104</sup> Dessutom har ämnet diskuterats vid debatt program som exempelvis *32 dagar* som leds av journalisten Mehmet Ali Birand.<sup>105</sup> Det har även skett framsteg vad det gäller användningen av kurdiskan vid de facto tillfällen. Enligt EU:s framstegsrapport stängde man av en radiokanal för att denna hade spelat kurdisk musik,<sup>106</sup> dock från och med 2008 har denna tabu brutits då den statliga kanalen TRT idag erbjuder kanalen TRT 6 till sina tittare, där man talar kurdiska dygnet runt. Detta har sina rötter i parlamentets ansträngningar, då man 2002 lyfte restriktionerna om att sända program på minoritetsspråk 2002. Så länge de inte utgjorde hot mot staten och säkerheten,<sup>107</sup> vilket som sagt realiserades 2008. En del bedömare har vidare ifrågasatt utvecklingen i sydöstra Turkiet då man exempelvis kritiserat statens handlingar vad det gäller moderniseringen och åtaganden om att skapa fred i området. Bland dessa utmärker sig EU-kommissionen och en del turkiska politiker som yttrar angående åtgärder i kurdfrågan och menar att man bör lösa problemet utan militära medel samt respektera kurdernas identitet

---

<sup>104</sup> Commission Staff Working Document 2005 s.26

<sup>105</sup> anonym respondent och google→ *32 gun (dagar)*→ *the armenian question*, tillgänglig 2009

<sup>106</sup> Commission Staff Working Document 2005 s.27

<sup>107</sup> Joseph 2006 s.77



och kultur, och även åsikter så länge de inte uppmanar till separatism och terror. Detta är viktigt menar jag eftersom dessa politiker yttrar om känsliga ämnen.<sup>108</sup>

Vidare finns det även röster som exempelvis Birand, vilka menar att militären bör bli ett underordnat organ som står under försvarsministeriets och parlamentets förfogande samt insyn. Detta för att liberala demokratier inom EU är institutionaliserade på ett sådant sätt.<sup>109</sup> Perspektivet, som exempelvis Birand talar om är ett viktigt steg i utvecklingen av yttrandefrihet i landet. Eftersom förr kunde liknande uttalanden ses som ett hot mot militären. Dock har detta mer eller mindre ändrats sedan 2001, då bland annat riktlinjer togs om att militären, inom politiken, endast fick utfärda rekommendationer, som sedan skulle få utvärderas av regeringen. Denna reform antogs i en kontext om EU.<sup>110</sup>

Bristerna liksom förtjänsterna är väsentliga att ta upp. Ännu har inte lagar varken de jure och de facto trätt i kraft om att använda, forska et cetera, det vill säga bedriva studier om minoritetsspråk (undantag, grekiska, armeniska och hebreiska vilka betecknas som officiella minoritetsspråk). Detta påverkar bland annat landets kurder.<sup>111</sup>

Det har även inte skett förändringar i konstitutionens paragraf 301, där man menar att förolämpning av staten och dess institutioner kan leda till fängelse och böter. Personer som stått till svars på grund av paragrafen är bland annat nobelpristagaren Orhan Pamuk då han hårt kritiserade staten angående kurdfrågan och vidare menade att folkmord på armenier hade skett. Även historikern Emin Karaca har blivit åtalad då han häftigt kritiserade en del av militärens handlingar sedan republikens grundande. Även Karaca liksom Pamuk åtalades av paragraf 301.<sup>112</sup>

Fortfarande har RTUK (High Audio Visual Board) som fungerar likt en censur myndighet, för mycket makt vad det gäller yttranden och åsikter som förmedlas via TV och Radio, man har exempelvis stängt av radiokanaler och varnat TV-program som sänder ut olämplig information. Exempelvis trots tillåtanden om att spela kurdisk musikvideor och filmer et cetera är det enligt EU-kommissionen fortfarande förbjudet att bland annat anordna kurdisk debatt program och lära ut kurdiska via TV.<sup>113</sup>

Vidare har den armeniska journalisten Hrant Dink åtalats av paragraf 301, då han enligt paragrafen gjorde olämpliga uttalanden om armenierfrågan. Om detta skrev journalisten i

---

<sup>108</sup> Joseph 2006 s.79 och 122

<sup>109</sup> Grigoriadis 2009 s.90

<sup>110</sup> Grigoriadis 2009 s.83

<sup>111</sup> Joseph 2006s.123 och Grigoriadis 2009 s.129

<sup>112</sup> Commission Staff Working Document 2005 s.25

<sup>113</sup> Commission Staff Working Document 2008 s.26 och Commission Staff Working Document 2005 s.27

turk-armeniska tidningen Agos vilket skulle leda till sex månaders fängelse, dock blev domen suspenderad.<sup>114</sup> Detta förklarande avsnitt om yttrandefrihet, leder till att det genomförts en hel del reformer inom området, vilket välkomnas av EU, och är positivt för Turkiets demokratiska utveckling, som i bästa fall kommer leda till ett Turkiet som är en demokrati av konsoliderad och liberal karaktär. Dock återstår det, en del åtgärder för att nå detta mål (vilket kan utläsas av ovannämnda brister) i en kontext om EU.

---

<sup>114</sup> Commission Staff Working Document 2005 s.25

## 5. Slutsatser

Här kommer jag redogöra för vad analysen kommit fram till i tabellform, för att sedan förklara det under följande avsnitt.

### 5.1 Tabell 1. Sammanfattning av analys

Sammanfattning av analys	<i>EU:s krav om demokrati</i>	<i>I vilken utsträckning landet anpassar sig till kraven</i>
<p><u><i>Representativa institutioner</i></u></p> <p><i>Regering och parlament</i></p>	<p>Regeringen ska vara den exekutiva makten och en decentralisering från statlig nivå till kommunal nivå ska ske på regeringens initiativ. Instansen som specifikt förvaltar över EU-Turkiet relationerna EUSG, som är inom regeringen, ska vara stark, med tydlig inflytande över ämnet.</p> <p>Parlamentet ska ha explicit kontroll över budget och regering samt inneha den legislativa makten. Vidare ska parlamentet stå för pluralism</p>	<p><u>Relativt stark europeisering</u></p> <p>Regeringen är den exekutiva makten och har ansvaret att realisera de lagar parlamentet godkänner, exempelvis avskaffandet av dödsstraff. Detta stämmer överens med EU-standarden.</p> <p>Det som brister är att kommunerna, fortfarande inte har tillräckligt med makt och att medborgarinflytandet är begränsat. EUSG har svag ställning .</p> <p>Parlamentet motsvarar i vid bemärkelse EU:s krav, bland annat utmärker den sig som lagstiftande organ och står för pluralism.</p> <p>Det som brister är då parlamentet inte innehar absolut kontroll över budgeten, däribland militärens utgifter, och tio procentliga spärren hindrar vidare pluralism.</p>
<p><u><i>Oppositionella partier</i></u></p>	<p>Politisk opposition innebär i vid mening de partier som inte är i regeringsställning vilka uppträder som en motpol mot de som innehar regeringsmakten. Dessa oppositionella partiernas uppgift är att kritisera och analysera regeringen samt att erbjuda alternativ. Oppositioner är nödvändiga så att regeringar inte använder sig av maktmissbruk. Vidare är det viktigt med oppositionella partier eftersom de regerande inte kan representera hela befolkningen. Och att det råder inre demokrati inom partierna.</p>	<p><u>Relativt stark europeisering</u></p> <p>Politisk opposition stämmer överens med EU:s antaganden. Då det finns alltifrån vänstersinnade till högerpopulistiska partier. Dessutom förekommer sådana som välkomnar EU-medlemskap, men också det motsatta. Vidare kritiserar och analyserar oppositionen regeringens handlingar. Det som brister är att den inre demokratin inom partierna är svag, då det sker personifiering av partiledaren.</p>

<p><u>Yttrandefrihet</u></p>	<p>Yttrandefrihet är en essentiell institution när det gäller förståelsen om demokrati. Begreppet är universellt och kan inte enbart degraderas till EU-nivå. Företeelsen menar att medborgare i ett demokratiskt land har rätt att uttrycka sina åsikter när det gäller politiska frågor i vid bemärkelse. Detta innefattar då, kritik av maktavarna, den förhärskande ideologin, landets socioekonomiska struktur, staten samt regeringen.</p>	<p><u>Relativt svag europeisering</u></p> <p>Det positiva här är att yttrandefrihet har ökad i och med EU:s inflytande över landet. Det är idag lättare att tala om kurd- och armenierfrågan, samt att kritisera och ha åsikter om militären.</p> <p>Det som är av sämre karaktär är att personer kan fortfarande åtalas av paragraf 301, vilket inskränker yttrandefriheten. Dessutom får kanaler på minoritetsspråk fortfarande inte sända exempelvis debatt- och utbildningsprogram et cetera. Därför sker det relativt svag europeisering i jämförelse med representativa institutioner och oppositionella partier.</p>
------------------------------	--	---

Innan förklaring av slutsatserna i tabellen bör man observera att vissa utfall som regeringen som exekutivmakt, parlamentet som lagstiftande sådan och att yttrandefriheten har ökat har inte enbart med europeisering att göra. Parlamentet och regeringen har varit i generella drag formade utifrån västerländsk karaktär sedan republiken grundades 1923. Dessutom i en alltmer globaliserad värld har mångkulturalismen fått fotfäste, i synnerhet väst sedan 1970-talet. Detta kan ha lett till att vissa folkgrupper i Turkiet som kurder strävat/strävar efter i allt högre grad för rättigheter och tillvaratagande av sina intressen, än tidigare. Detta har då lett till att yttrandefrihet till en viss grad ökat i landet.<sup>115</sup>

Slutsatserna i tabellen har jag kommit fram till genom den analys som har varit till grund för uppsatsen. Eftersom arbetet handlar om europeisering ur ett perspektiv som innefattar EU:s påverkan på turkisk demokrati vill jag framföra en del påståenden i ämnet, relaterade till slutsatserna av tabellen. Man skulle kunna redogöra dels för analysen och dels för sammanfattningen i tabellen ovan på det sättet att inom området representativa institutioner menar jag att det skett en utveckling som har lett till *relativt stark europeisering*. Med detta menar jag att det fortfarande finns brister i hur regeringen handlar och realiserar lagarna som parlamentet stiftar. Exempelvis har lagen om kommuner fortfarande inte trätt i kraft som det framkommit av EU direktiv, men å andra sidan har man realiserat lagen om avskaffandet av

<sup>115</sup> Till en viss grad, för att det fortfarande förekommer inskränkningar av yttrandefrihet. (se avsnitt 4.2.3)

dödsstraff. Dock, antagandet relativt stark europeisering och inte svag sådan grundar jag på att regeringen i sitt strukturella utformande som den exekutiva makten är

i linje med EU-standarden. Parlamentet liksom regeringen står för *relativt stark europeisering* eftersom den både har förtjänster som exempelvis pluralism men också brister i synnerhet då den inte har kontroll över militärens utgifter, vilket leder till att parlamentet inte har absolut kontroll över statens budget, och att tio procentliga spärren hindrar vidare pluralism. Förklaringen till varför det är relativt stark europeisering inom frågeområdet, har som man tidigare påpekat i arbetet, göra med att det sedan republikens grundande funnits representativa institutioner i landet<sup>116</sup> i linje med västerländska standarden under den tiden. Sedan har man försökt utveckla dessa, i samhörighet med utvecklingen i väst. Dock har det inte alltid varit lätt, då parlamentet exempelvis inte har explicit kontroll över militären. Därför leder denna analys inom området representativa institutioner till att i grunden är regering och parlament i linje med europeiska standarden, till exempel parlamentet lagstiftar om avskaffandet av dödsstraff och regeringen realiserar denna lag. Men på grund av exempelvis militärens ovilja att släppa mer makt åt parlamentet blir det relativt stark europeisering inom området.<sup>117</sup> Ett annat exempel ur uppsatsen är den tio procentliga spärren som hindrar vidare pluralism. Denna spärr bidrar också till varför området representativa institutioner karaktäriseras som relativt stark och inte stark. Anledningen till spärren är att man vill hålla borta islamistiska partier från riksdagen. Dock påverkar spärren inte bara små islamistiska partier utan även minoritetsvänliga sådana, som DTP.

Inom området oppositionella partier råder det liksom representativa institutioner *relativt stark europeisering*. Detta grundar jag på att det för nuvarande sitter partier i riksdagen från alla möjliga håll och idéer, trots att AKP är ensam om att inneha regeringsmakten, då de inte är i koalition med något parti. Om man exemplifierar detta kan man nämna de två oppositionella partier jag har riktat mig på, det vill säga CHP och DTP. Dessa är nästintill strikt åtskiljda från varandra förutom att de är partier som tillhör vänsterskalan. CHP har en mer kommunitaristiskt agenda medan DTP står för mångkulturalism, men bådadera är av betydelse i turkisk politik och för sina politiska linjer likt en opposition med de jure rättigheter. Dock är personifieringen inom respektive parti ett hinder, för att kalla oppositionella partiers inbördesförhållanden demokratisk då partiledaren har alltför stor makt. Detta leder därför till relativt stark europeisering, och ingen stark sådan. Varför denna utveckling inom frågeområdet har göra med att sedan 1946 har det funnits oppositionella partier. Dock har det skett en ökning och utveckling av dessa efter den tredje militära kuppen

---

<sup>116</sup> Grigoriadis 2009 s.25-26

<sup>117</sup> Commission Staff Working Document 2008 s. 9

på slutet av 1980-talet. Detta kan karaktäriseras genom uppkomsten och utvecklingen av minoritetsvänliga partier som DTP, och en acceptans för islamistiska partier, som det regerande AKP, då islamistiska partier innan den nämnda militära kuppen varit i politikens periferi och marginaliserade.<sup>118</sup> Detta är gynnsamt i en kontext om demokrati och EU. Men varför det sker en relativt stark europeisering och inte stark sådan, är på grund av brist på demokrati inom partier. Denna brist utmärker sig främst genom partiledarens alltför stora makt inom respektive parti.<sup>119</sup>

Inom området yttrandefrihet ser man en typ av *relativt svag europeisering* i jämförelse med de ovannämnda områdena. Detta för att det förekommer fortfarande inskränkningar av yttrandefrihet genom bland annat paragraf 301 och RTUK:s starka maktställning som en censur myndighet. Det har dock gjorts en del förändringar inom området som exempelvis skapandet av kanal TRT 6 och lyftandet av en del restriktioner så att man bland annat kan kritisera militären. Man kan dock inte säga att det skett relativt stark europeisering på grund av paragraf 301 och RTUK:s maktställning. Varför denna utveckling grundar man på att staten har varit grunden för att skydda den förhärskande ideologin kemalism, och för att förvalta över landets socioekonomiska struktur.<sup>120</sup> Därför finns paragraf 301 och RTUK vilka fungerar som två faktorer för att bevara statens kemalistiska system.

Jag har talat om stark respektive svag europeisering och försökt använda delar av teorin som är relevant för uppsatsen på ett explicit sätt inom analysen. Därför är det relevant att kort redogöra hur teorin bidragit till uppsatsen. Teorins delmoment om representativa institutioner och legitima oppositionella grupperingar har bidragit på så sätt att den använts genomgående under analysen och slutsatsen, samt därigenom problematiserat och utvärderat situationen i landet utifrån sina teoretiska perspektiv. För att exemplifiera detta kan man nämna hur teorin vad det gäller representativa institutioner opererar för att beskriva och förklara dessa instanser i landet utifrån uppsatsens frågeställning.

En annan vald teori är polyarki, där en koncentration på institutionen om yttrandefrihet har skett. Denna har bidragit med sin teoretiska bakgrund, genom att förklara hur väl Turkiet förhåller sig till vissa antaganden som framkommer inom institutionen. Liksom teorin om europeisering har institutionen problematiserat och utvärderat situationen i Turkiet utifrån yttrandefrihetens teoretiska synsätt.

---

<sup>118</sup> Carkoglu and Kalaycioglu 2007 s. 2-4

<sup>119</sup> För vidare information om denna demokratiska brist inom partier, se avsnitt 4.2.2

<sup>120</sup> Grigoriadis 2009 s. 70-71

## 5.2 Avslutande reflektioner

Sen slutet av 1980-talet då man gick över till flerpartisystem efter den tredje militära kuppen har partipolitiken däribland oppositionella partier utvecklats. Det är värt i sammanhanget att nämna att det idag finns totalt 56 lagliga partier i landet, alltifrån vänstersinnade till högerorienterade (För vidare information om dessa se avsnitt 4.2.1). Här menar jag att, då ett land har haft politisk kultur när det gäller oppositionella partier under en relativt lång tid och sedan kunnat utveckla denna kultur efter epoken ”militära kupper” har detta lett till normalisering av oppositionella partier. Man skulle kunna dra en parallell med öst-europeiska stater. Dessa var under lång period diktaturer fram till 1990-talet. När Sovjetunionen börja falla sönder blev majoriteten av dessa stater demokratier och medlemmar i EU. Här menar jag att de flesta länder i Europa som på något sätt varit diktaturer har en tendens av att normalisera politiken så att denna blir gynnsam för demokratin och därigenom gynnsam för oppositionella partier, efter en period av diktatur. Må vara kommunistiskt- Östeuropa eller militärt- Turkiet. Slutsatsen av denna hypotes blir att man väljer en transition mot demokrati istället för en annan form av diktatur, då diktaturen fallit, Vilket gynnar oppositionella partier.

En reflektion om varför militären fortfarande spelar en stor roll i landets politik har göra med att militären ser sig själv som landets ”sekulära väktare” och åtar sig rätten att återupprätthålla statens sekulära karaktär, då de anser att denna hotas. Därför kan det vara så att man inte vill få en underordnad roll, exempelvis att parlamentet har absolut kontroll över militären (observera att idag är AKP i majoritet i riksdagen). Kuppen på 1960-talet skedde på grund av att militären ansåg regeringen ge spelrum för islamister. För att jämföra detta fenomen kan man komparera fenomenet med Algeriet. Här spelar militären en avgörande roll i politiken, då försvarsmakten karaktäriseras som sekulärt samt socialistiskt, och har stått i konflikt, ett antal gånger, med islamister. Slutsatsen av hypotesen är om militären i ett muslimskt land tar makten är dennes mål att fjärma sig från islam och söka sig till andra ideologier som exempelvis socialism.<sup>121</sup> Sådana länder, för att nämna några är Algeriet, Egypten, Syrien och Turkiet.<sup>122</sup> Dock finns det undantag som Pakistan.

---

<sup>121</sup> Observera att socialism är bara ett exempel, och innebär inte att alla muslimska länder, efter en revolution eller kupp, anammar socialismen. I Turkiets fall sker det en transition till kemalism.

<sup>122</sup> [www.landguiden.se](http://www.landguiden.se) –sökord- Algeriet, Egypten, Syrien och Turkiet

### 5.3 Alternativa förklaringar

Det kan vara av intresse att använda en annan teori för att besvara uppsatsens frågeställning. Jag utgår från europeisering, men hur skulle ett närmande i ämnet utifrån den demokratiska konsolideringsteorin som exempelvis Larry Diamond redogör kunna arta sig?

Det skulle även vara intressant att forska om demokrati i Turkiet inte bara utifrån europeisering eller polyarkins antaganden om yttrandefrihet, utan en forskning baserad på polyarkins alla sju institutioner.

Man behöver inte heller enbart tala om europeisering som en yttre kraft som påverkar Turkiets demokrati. Det skulle därför vara relevant att forska om vilka andra antaganden som leder till denna demokratiska process. Till exempel människornas respektive myndigheternas eller partiernas förhållande till demokrati har utvecklats sedan 1987 då militären lämnade en stor del av politiska makten till den civila sfären och tillät fria val. Detta kan leda till ytterligare ett forskningsarbete inom ämnet.



Bilaga:

### **Förtydligande och förklaringar kring begrepp**

EUSG (The Staff and resources of the Secretariat General for EU Affairs) = Är ett sekretariat i regeringens förfogande som förvaltar över EU - Turkiet relationerna som exempelvis harmonisering av inhemska instanser i en kontext om EU.

Kemalism = Är en ideologi som samlar begrepp om flera perspektiv. Sekulära antaganden, med huvudinriktning på att staten ska vara av sekulär karaktär. Etatism innebär att staten ska vara stark då den exempelvis bör reglera ekonomin. Med republikanism menar man att republiken är ett oersättligt statskick och kan därför inte ändras till monarki. Vidare innefattar den idéer om patriotism och revolution. Kemalismen talar även om reformer för folket som grundar i antaganden om en social revolution, vilket leder till att kvinnor frigörs och att man tar tillvara allmännas bästa - kommunitarism.

OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe) = Är en organisation för säkerhet och samarbete i Europa, även känd som världens största mellanstatliga organisation när det gäller säkerhet. Man arbetar med bland annat konflikthantering, riskhantering och återuppbyggnad i Europa. OSCE har varit aktiv sedan 1993 i synnerhet före detta Jugoslavien.

## Käll- och litteraturförteckning

### *Tryckta källor*

Carkoglu, Ali och Kalaycioglu, Ersin (2007) *Turkish Democracy Today – Elections, protest and stability in an islamic society*. New York: Palgrave Macmillan.

Cini, Michelle (2007) *European Union Politics*. New York. Oxford University

Commission Staff Working Document (2005) *Turkey 2005 Progress Report*. Brussels.

Commission Staff Working Document (2005) *Turkey 2008 Progress Report*. Brussels.

Dahl, Robert (1989) *Demokratin och dess antagonister*. London. Yale University.

Esaiasson, Peter, Giljam, Mikael Oscarsson, Henrik och Wängnerud Lena (2007) *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm. Norstedts Jurudik AB.

Grigoriadis, N. Ioannis (2009) *Trials of Europeanization- Turkish political culture and the European Union*. New York. Palgrave Macmillan.

Hague, Rod och Harrop Martin (2007) *Comparative Government and Politics*. New York. Palgrave Macmillan

Hadenius, Axel (2006) *Demokrati – en jämförande analys*. Malmö. Liber AB

Headley, M. John (2008) *The Europeanization of the World*. New Jersey. Princeton University.

Johannessen, Asbjörn och Tufte, Per Arne (2002) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö. Liber AB

Joseph, S. Joseph (2006) *Turkey and the European Union*. New York. Palgrave Macmillan

Moravcsik, Andrew (1997) *Does the European Union represent an n of 1?* Pittsburgh. Pittsburgh University

Olsen P. Johan (2001) *The many faces of Europeanization*. Arena Working Papers. (Utgivningsort ej med)

Pollack A. Mark (1997) *Does the European Union represent an n of 1?* Pittsburgh. Pittsburgh University

*Internetpublicerat material*

Andersson, Johan. Yttrandefrihet och Internet. Tillgänglig 2008 på [www.google.com](http://www.google.com)

Andersson, Mikael. Det utopiska statskicket - från idé till verklighet. Tillgänglig 2005 på [www.google.com](http://www.google.com)

Lundtoft, Linn Indexering av humanistisk litteratur och humanistiska databaser – exemplet MLA International Bibliography. Tillgänglig 2000 på [www.google.com](http://www.google.com)